

Magyar József:

Az egyetemi tanárok sérelmei.

Az egyetemi tanárok az utóbbi években kétirányu súlyos sérelmet szenvedtek, amelyek sürgős orvoslást kívánnak.

I. Fizetési osztálybeli hátrahozás. Az egyetemi nyilvános rendes tanárok rangja évtizedek óta ugy volt megállapítva, hogy az V. fizetési osztálybeli tisztviselőkkel egyenranguak. Mivel 1924-ig a IV. fizetési osztály hiányzott, ez azt jelentette, hogy felettük csak az államtitkárok és a magasabb ranguak voltak. Amióta a közigazgatási tisztviselők számára a IV. fizetési osztály megnyitották, fokozatosan abba léptek elő sokan azok közül, akik addig az egyetemi tanárokkal egy rangban voltak. Ez súlyos sérelem, mert azt jelenti, hogy az egyetemi tanárok most nem az államtitkárok, hanem a miniszteri osztályfőnökök után rangsorolnak.

Ez fizetésben is visszaesést jelent. Amióta az egyetemi tanárok részére az automatikus előlépés rendszerét vezették be, annak skálája ugy van megállapítva, hogy a nyilvános rendes tanárok az V. fizetési osztály legmagasabb foka fölé emelkedhetnek, de nem érik el a IV. fizetési osztály alacsonyabb fokozatát sem, még kevésbé a magasabbat. Korábban tehát az V. fizetési osztálybeli tisztviselőknél jobb, ma pedig a IV. fizetési osztálybelioknál rosszabb a helyzetük. Csak a lakáspénz felel meg az egyetemi tanárok legmagasabb fokozatában a IV. fizetési osztálynak.

A kívánalom: az egyetemi nyilvános rendes tanárok részére rangban és fizetésben állíttassék vissza az a helyzet, hogy közvetlenül az államtitkárok után soroztassanak, azokkal egyenlő helyzetben, akikkel a IV. fizetési osztály megnyitásáig voltak. Ez anyagilag azt jelenti, hogy a mostani automatikus skála egy fokozattal megtoldassék, amely a IV. fizetési osztály 1. fokozatával legyen egyenlő, a mostani legmagasabb fokozat illenénye pedig a IV. fizetési osztály 2. fokozatának feleljen meg.

A nyilvános rendkívüli tanárok számára a megfelelő kiigazítás szintén szükséges.

II. A vizsgadíjak és egyéb díjak elértéktelenedése. Az egyetemi tanárok fizetési rendszere már a mult században, és azóta is mindig ugy van megállapítva, hogy annak megállapításánál a kormány számbaveszi azt, hogy szolgálati jövedelmük egy része a vizsga-, szigorlati, stb. díjakból áll. Amióta a pénz vásárló ereje a második világháboru megindulása óta fokozatosan csökken, a kormány a közzolgálati alkalmazottak fizetését ismételten emelte. Az emelés az 1943. évi július hó 1-vel együttvéve elérte az 50 %-ot. Ez az egyetemi tanárok fizetésére is vonatkozik. A vizsga-, szigorlati és egyéb díjak azonban változatlanul

a háború előtti színvonalon maradtak, ami az egyetemi tanárok jövedelmének különösen fájdalmas összezsugorodására vezetett.

A kivánalom: az összes díjak és mellékjövedelmek ugyanolyan %-al való emelése, mint a fizetéseké és a párhuzamosságnak a jövőre is való állandó biztosítása.

Az az érv, hogy a vizsgadíjak emelése a diákoknak ellenszenves és ezért politikailag odiózus, el nem fogadható a következő okokból:

1. Semmilyen munka nincs, amelyet a háború előtti összegért végeznének. Az összes társadalmi osztályok jövedelme lépeést tudott tartani a drágulással, különösen a gazdáké, iparosoké, kereskedőké, szabadfoglalkozásuké és az összes fixfizetésűeké is legalább 50 % erejéig. Az egyetemi tanárok helyzete viszonyt sokkal rosszabb lett.

2. Ugyanveél az oknál fogva a diákok szociális okra, a vizsgadíjaknak a fixfizetésekkel párhuzamos emelése esetén nem hivatkozhatnak. A méltányosság sem szól mellettük, mert a jó tanulók vizsgadíj kedvezményben és segélyben részesülnek, sokan pedig készületlenül jelentkeznek vizsgára, ami támogatást nem érdemel.

3. Tudománypolitikai szempontból rá kell mutatni arra, hogy ha az egyetemi tanári pálya a kormány részéről éveken át ilyen következetes elhanyagolásban részesül, ennek meg lesznek a káros következményei. Az egyetemi tanárok anyagi gondjaik miatt nem fognak tudni kizárólag a tudománynak élni, nem fognak tudni külföldre kijutni és azon a szellemi színvonalon megmaradni, amely nélkül az állam hiába áldoz az egyetemek fenntartására. Az egyetemi tanári pálya el fogja veszíteni vonzerejét a nemzet legkiválóbb tehetségű szakemberei előtt. Rá kell mutatnunk arra is, hogy tudománypolitikánk a két világháború közötti évtizedekben következetesen és sikeresen gondoskodott kiváló szakemberek képzéséről és a tudományos pályák, főleg az egyetemi tanári állás megfelelő dotálásáról, amivel szemben az utolsó évek fentiekben szórt politikája olyan irányba törést jelent, amely a nemzet kulturális érdekeivel és Középeurópában vállalt hivatásával nincs összhangban.

4. Ha a közoktatásügyi kormányzatnak az eddigi iránytól eltérő diákpolitikai célkitűzései volnának, ahhoz módjában van megfelelő eszközről is gondoskodni, de az egyetemi tanárok anyagi helyzetének az a megrendítése, amely erre a felszólalásra kényszerít, a cél elérésére nem alkalmas.

III. Harmadik fontos kivánalom a tandíjjutaléknak nyugdíjba való beszámítása, helyesebben a nyugállományban is való meghagyása. Ez nem a sérelmek sorába tartozik, hanem a legélénkebb kivánalom a professzorok részéről, amely tudománypolitikai fontossággal is bír. Az egyetemi tanárok illetményrendszere ugyanis, mint arra fentebb is utaltunk úgy van megállapítva, hogy a vizsgadíjjövedelmekkel számol. Ez a jövedelem a-

zonban a nyugdíjazáskor megszűnik, ami a professzor életstandardjában olyan csökkenést okoz, hogy az számukra súlyos gondok forrása. A tandíjjutalék eddig a nyugdíjazáskor szintén megszűnt, ami még fokozza a jövedelemben való visszaesést. A tandíjjutaléknak a nyugdíjba való becsapítása ezt a különbséget érezhető mértékben enyhítené, ezért méltányos kiváncsolom. E kiváncsolom teljesítésének pénzügyi kihatása azért csekély, mert az egyetemi tanárok 70. életévük után lépnek nyugdíjba, s így nyugdíjjárandóságuk a természet törvénye szerint aránylag csak rövid ideig terheli az államkincstárt.

Ennek a kiváncsolomnak tudománypolitikai jelentősége ugyanaz, mint az I. és II. alatt felsoroltaknak, t. i. az egyetemi tanári állás erkölcsi és anyagi helyzetének amelése kiválóbb emberek megnyerését, az erkölcsi és anyagi helyzet lerontása pedig a színvonal leszállítását okozza. Az tehát, hogy az állam az egyetemeket és a tudományos életet milyen színvonalon tudja fenntartani, ezeknek a kérdéseknek mikénti megoldásával szoros összefüggésben van.

Budapest, 1943 október hó .